

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	332
Land:	Ukraine
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Ukraina: Pravij Sektor (Høyre Sektor)
Udgivet:	3. september 2018
Optaget på baggrundsmaterialet:	1. oktober 2018

Respons

Ukraina: Pravij Sektor (Høyre Sektor)

- Hvordan er Pravij Sektors posisjon og oppslutning i dag?
- Hvordan er forholdet mellom Pravij Sektor og myndighetene?

Bakgrunn

Den 21. november 2013 brøt det ut demonstrasjoner i Kiev, på Uavhengighetsplassen (Majdan Nezalezjnosti). Bakgrunnen var at president Janukovytsj ikke ville undertegne en samarbeidsavtale med EU. Samtidig uttrykte befolkningen misnøye over den utstrakte korrupsjonen i landet. Demonstrasjonene økte etter hvert i styrke og omfang, og presidenten ble tvunget til å gå av. Han flyktet fra landet, og ble formelt avsatt av parlamentet 22. februar 2014. Rundt 100 mennesker var da blitt drept i sammenstøt mellom politi og demonstranter, og rundt like mange var savnet.

Blant demonstrantene var det noen som dannet såkalte selvforsvarsgrupper, som var villige til å bruke vold. De selvorganiserte, paramilitære gruppene bidro med logistikk og taktisk lederskap i kampen mot presidenten (Wikipedia 2018a). Gruppene gjorde seg stadig mer gjeldende, og framsto etter hvert som en bevegelse. Denne bevegelsen skulle bli forløperen til Pravij Sektor (Høyre Sektor).

Etter revolusjonen ble bevegelsen grunnlagt som Pravij Sektor den 22. mars 2014. Pravij Sektor er en allianse av Ukrainas ultra-nasjonalistiske grupper, deriblant:

- Patriot Ukrainij (Ukrainsk Patriot)
- Sotsial-Natsional'na Asambleja (Sosial-Nasjonalistisk Samling)
- Tryzub (Trident)
- Ukrajin'ska Natsional'na Asambleja – Ukrajin'ska Narodna Samo-Oborona (UNA-UNSO – Ukrainsk Nasjonal Samling-Ukrainsk Nasjonalt Selvforsvar) (IRB 2016).

Pravij Sektor ble så offisielt registrert som et politisk parti den 22. mai 2014 (Interfax-Ukraine 2014).

Daværende leder av Pravij Sektor var Dmytro Jarosj (Wikipedia 2018b). I april 2014 flyttet Pravij Sektor sitt hovedkvarter fra Kiev til Dnepropetrovsk. For øvrig annonserte Pravij Sektor

samtidig med flyttingen at de skulle opprette enda en ny paramilitær skvadron, kalt Donbass, ifølge RT News¹ (2014a).

Ukrainas parlament vedtok i april 2014 at alle paramilitære grupper skulle avvæpnes. Pravyj Sektor protesterte mot vedtaket som de fant utidig, fordi de mente krig med Russland var på gang (BBC 2014b). Dessuten ville våpen være nødvendig for å kunne forsvare seg mot mulige framtidige overgrep fra myndighetenes side. Overgangsregjeringen² forsøkte å integrere de løselig organiserte militsgruppene i en nyopprettet nasjonalgarde, men mange, blant dem Pravyj Sektor, motsatte seg det (Kramer 2014).

Ideologi

Freedom House mener Pravyj Sektor kvalifiserer til å bli betegnet som et ekstremistisk politisk parti.³ Ifølge Al Jazeera er Pravyj Sektors ideologi basert på ultra-nasjonalistiske verdier (Jacobsen 2014). Pravyj Sektor står for en ekstremistisk og anti-demokratisk ideologi, ifølge International Crisis Group (2014). Bevegelsen har ingen interesse av EU. Under revolusjonen omtalte de stadig hovedstrømmen av Majdan-demonstrantene som en del av systemet eller som en del av problemet. International Crisis Group hevder videre at Pravyj Sektor er enda mer radikal enn det nasjonalistiske Svoboda (2014, s. iii, 10)

Pravyj Sektor er i tillegg imot homofili, og har rettet en rekke aksjoner mot homofile og arrangementer i deres regi. De er også i sterk opposisjon til pro-russiske separatister i Øst-Ukraina og utgjør den mest radikale opposisjonen mot sittende ukrainske myndigheter (Gessen 2015; Shekhovtsov 2015).

Hvordan er Pravyj Sektors oppslutning i dag?

Pravyj Sektor ledes i dag av Andrij Stempitskij. Partiet har lav politisk oppslutning, og fikk 1,8 % av stemmene ved siste parlamentsvalg i oktober 2014. Pravyj Sektors oppslutning hadde per mai 2018 sunket til 0,5 %. Andre slike ekstremistiske partier i Ukraina er Svoboda, som fikk 4,71 % av stemmene i parlamentsvalget i 2014, og National Corpus. Disse tre partiene var per mai 2018 i forhandlinger om å samarbeide ved neste valg (Likatsjev 2018). Ingen av partiene har hatt tilstrekkelig oppslutning til å nå sperregrensen på 5 % i parlamentet, men ved å samarbeide kan det være en mulighet.

Pravyj Sektor er et landsomfattende parti, i likhet med de to andre ekstremistiske partiene, og har representasjon i nesten hver region i Ukraina. Paramilitære, sportslige og kulturelle bevegelser er stadig knyttet til partiet. Slike bevegelser har tiltrukket seg medlemmer som er mer ekstreme enn partiets «jevne velger» (Likatsjev 2018).

En artikkel fra Jane's Intelligence Review fra 2014 (som sitert i IRB 2016) hevdet at Pravyj Sektor hadde rundt 10 000 væpnede militsmedlemmer på det tidspunktet. Ifølge en artikkel på Al Jazeera (Jacobsen 2014) samme år, ble det hevdet at det ikke fantes offisielle tall på hvor

¹ RT News er finansiert av russiske styresmakter (Wikipedia b).

² 26. februar 2014 ble Arsenij Jatsenjuk innsatt som fungerende statsminister.

³ Freedom House definerer ekstremistiske grupper som grupper som systematisk retter vold mot grupper de oppjonerer mot, glorifiserer terrorhandlinger og etnisk rensing og fremmer hat åpent og aggressivt (Likatsjev 2018).

Respons Ukraina: Pravyj Sektor (Høyre Sektor)

mange medlemmer Pravij Sektor har, men at rundt 450 000 personer hadde vært i kontakt med Pravij Sektor på Facebook.

Pravij Sektor har deltatt i flere angrep

Det siste halve året har det vært et økende antall angrep begått av ekstremistiske grupper i Ukraina. Siden begynnelsen av 2018 skal det ha vært minst 24 angrep, trusler eller tilfeller av ydmykelser i Kiev, Lviv og andre deler av Ukraina. Medlemmer av ekstreme grupper som C14, Pravij Sektor, Traditsii i Poryadok, Karpatska Sich og andre står bak. Angrepene har vært rettet mot politiske opponenter, LHBT, demonstrasjoner og offentlige markeringer, blant annet i forbindelse med kvinnedagen, og mot rombefolkningen (Freedom House, HRW & Amnesty International 2018; Likatsjev 2018).

Det økende antallet overgrep kan ha sammenheng med den lave/synkende oppslutningen disse gruppene har i parlamentet. Vyacheslav Likhachev, som skriver for Freedom House, mener gruppene «tar igjen» på gateplan det de ikke får gjort på det politiske plan. Dette gjelder i enda større grad for Svoboda enn for Pravij Sektor. Svoboda hadde 37 representanter i det forrige parlamentet (Likatsjev 2018).

Aktivitet i Donbass

Selv om ukrainske myndigheter hevder det motsatte, fortsetter det å komme rekrutter fra Pravij Sektor til fronten i Øst-Ukraina for å kjempe sammen med regulære tropper på ukrainsk side i konflikten. En forsker på høyreekstreme grupper (som sitert i Losh 2017) hevder at disse er kontrollert og koordinert av den ukrainske hæren. Myndighetene i Kiev ser gjennom fingrene med dette. Pravij Sektor antas å ha tusenvis av medlemmer, inkludert hundrevis av væpnede menn som er utstasjonert sammen med ukrainske militære. De er i sterk motstand til Kievs maktelite, som de mener er korrupte.

De fleste frivillige bataljonene i øst har siden 2015 formelt blitt underlagt kommandolinjene til det ukrainske forsvarsdepartementet eller den ukrainske nasjonalgarden. Pravij Sektor og noen andre grupper har imidlertid beholdt sin paramilitære struktur. De opererer etter sigende i samarbeid med ukrainske styrker, men har forblitt utenfor den offisielle kommandolinjen (Amnesty International & HRW 2016, s. 11)

Amnesty International rapporterte både i 2015 (som sitert i IRB 2016) og i en felles rapport med HRW i 2016 (s. 25) om forekomsten av tortur av personer som angivelig skal ha blitt holdt fanget hos Pravij Sektor, mistenkt for å være separatister.

Hvordan er forholdet mellom Pravij Sektor og myndighetene?

Forholdet mellom Pravij Sektor og ukrainske myndigheter er sammensatt. Myndighetene i Kiev utfordres av høyreekstreme grupper, som både har stormet byrådene i Lviv og Kiev, og en rekke arrangementer og demonstrasjoner i regi av sivile aktivister. Våren 2018 har det som nevnt vært en rekke angrep mot romfolk. Samtidig har ekstreme grupper blitt mer «legitime» etter maktendringen i Ukraina i 2014. De har utnyttet krigen til å skape et inntrykk av at de er «ekte patrioter» og «forsvarere av fedrelandet», og deltatt i selve krigen. Dette har skapt en tilnærming mellom noen ekstreme høyregrupper og myndighetene, særlig politiet.

Respons Ukraina: Pravij Sektor (Høyre Sektor)

Det er en bred oppfatning om at det er straffefrihet for slike høyreekstreme grupper. Freedom House og flere andre kjente menneskerettighetsorganisasjoner som HRW og Amnesty, hevder at de siste månedenes angrep på blant annet rombefolkning i all hovedsak ikke straffes. Myndighetene har sjelden satt i gang etterforskning av trusler og angrep. I sakene der det ble startet etterforskning, er det ingen tegn på at det ble tatt effektive etterforskningskritt eller at gjerningsmennene ble tatt. Dette til tross for at gjerningsmennene noen ganger tok ansvar for overgrepene på sosiale medier (Likatsjev 2018; Freedom House, HRW & Amnesty International 2018).

FNs spesialrapportør på utenomrettslige, summariske og vilkårlige henrettelser kommenterte etter en reise til Ukraina i 2015, at en rekke militsgrupper, som Pravij Sektor, omtrent aldri ble stilt til ansvar for sine handlinger. Spesialrapportøren mente det skyldtes at myndighetene hadde høy toleranse overfor slike grupper (Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions 2016, s. 12).

Det er flere grunner til at ukrainske myndigheter er nølende til å gripe inn overfor høyreekstreme grupper. For det første spilte slike grupper en sentral rolle i den tidlige fasen av krigen mot russisk-støttede opprørere i øst. Sentrale myndigheter i Kiev er nok bekymret for at slike grupper kan vende seg mot regjeringen, selv om høyregrupper/partier som Svoboda og Pravij Sektor har lav oppslutning blant ukrainere.

Dessuten har det vært nære bånd mellom regjeringsmedlemmer og grupper på ytre høyre. Det tydeligste eksempelet på dette er innenriksminister Arsen Avakov som har hatt langvarig tilknytning til Azov-bataljonen, en paramilitær gruppe som bruker SS-symbolet som insignia. Azov deltok sammen med det ukrainske militæret mot separatistene i øst under den tidlige fasen av krigen. Videre skal vise-innenriksministeren ha et nært forhold til den nynazistiske paramilitære organisasjonen Patriot of Ukraine, mens en annen embetsmann i innenriksdepartementet tidligere skal ha vært medlem av Pravij Sektor (Cohen 2017).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International & Human Rights Watch (2016). *“You don’t exist.” Arbitrary detentions, enforced disappearances, and torture in Eastern Ukraine*. London/New York: Amnesty International & Human Rights Watch. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/ukraine0716web_2.pdf [lastet ned 20. august 2018]
- BBC (2014, 1. februar). Groups at the sharp end of Ukraine unrest. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-europe-26001710> [lastet ned 24. august 2018]
- Cohen, J. (2017, 15. juni). Ukraine’s ultra-right militias are challenging the government to a showdown. *Washington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/news/democracy-post/wp/2017/06/15/ukraines-ultra-right-militias-are-challenging-the-government-to-a-showdown/?utm_term=.b7f66e3c2e0c [lastet ned 27. august 2018]
- Freedom House, HRW & Amnesty International (2018, 13. juni). *Joint letter: Urgent need for Ukrainian authorities to end impunity for radical violence*. Washington D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/article/joint-letter-urgent-need-ukrainian-authorities-end-impunity-radical-violence> [lastet ned 24. august 2018]
- Gessen, M. (2015, 6. juni). The assault on Kiev Pride. *The New Yorker*. Tilgjengelig fra <https://www.newyorker.com/news/news-desk/the-assault-on-kiev-pride> [lastet ned 31. august 2018]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2014, 14. mai). *Ukraine: Running out of time*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/ukraine-running-out-of-time.pdf> [lastet ned 14. august 2018]
- Interfax-Ukraine (2014, 22. mai). Right Sector registered as official party. *Interfax-Ukraine*. Tilgjengelig fra <http://en.interfax.com.ua/news/general/206070.html> [lastet ned 24. august 2018]
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2016, 22. juli). *Ukraine: Information on the Right Sector, including affiliated groups and activities; involvement in Eastern Ukraine; relations with authorities (2013-July 2016)*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/57b6d7424.html> [lastet ned 20. august 2018]
- Jacobsen, K. (2014, 20. mai). Ukraine’s far-right: popular or propaganda? *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/05/ukraine-far-right-popular-propaganda-2014520121212590213.html> [lastet ned 3. september 2018]
- Kramer, A. E. (2014, 20. mars). Ukraine sets deadline for militias to surrender illegal guns. *New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2014/03/21/world/europe/ukraine-sets-deadline-formilitias-to-surrender-illegal-guns.html?_r=0 [lastet ned 6. juni 2014 – lenke ikke lenger virksom]
- Likatsjev, V. (2018, mai). *Far-right extremism as a threat to Ukrainian democracy*. Washington, D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/sites/default/files/ukraine%20brief%20final.pdf> [lastet ned 20. august 2018]
- Losh, J. (2017, 13. februar). Ukraine turns a blind eye to ultrarightist militia. *Washington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/world/europe/ukraine-turns-a-blind-eye-to-ultrarightist-militia/2017/02/12/dbf9ea3c-ecab-11e6-b4ff-ac2cf509efe5_story.html?utm_term=.bc1cb056ea25 [lastet ned 20. august 2018]
- RT News (2014, 24. april). Ukraine’s far-right leader moves HQ to the east, forms new squadron. *RT News*. Tilgjengelig fra <http://rt.com/news/154452-right-sector-yarosh-unit/> [lastet ned 24. august 2018]
- Shekhovtsov, A. (2015, 13. november 2015). Dmytry Jarosh’s resignation from the Right Sector. *The Interpreter*. Tilgjengelig fra <http://www.interpretermag.com/dmytro-yaroshs-resignation-from-the-right-sector/> [lastet ned 20. august 2018]
- Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions (2016, 4. mai). *Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions on his mission to Ukraine*.

Respons Ukraina: Pravij Sektor (Høyre Sektor)

Genève: Human Rights Council. Tilgjengelig via UNHCR Refworld
<http://www.refworld.org/docid/57616a9d4.html> [lastet ned 24. august 2018]

- Wikipedia (2018a). *Right Sector* (sist endret 31. juli 2018). Wikipedia. Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Right_Sector [lastet ned 24. august 2018]
- Wikipedia (2018b). *Dmytro Jarosh* (sist endret 14. august 2018). Wikipedia. Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Dmytro_Yarosh [lastet ned 24. august 2018]

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.